[2021] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 573

ਗੁਰੂ ਦੱਤ ਪਾਠਕ

ਬਨਾਮ

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ

(2015 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 502)

06 ਮਈ, 2021

[ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂਦ ਅਤੇ

ਐਮ.ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860: ਐੱਸ. ਐੱਸ. 302/34 - ਚਾਰ ਦੋਸ਼ੀ- ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ- ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 1 ਤੋਂ3 ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ- ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਚੌਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ- ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ- ਆਯੋਜਿਤ: ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ - ਇਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਘਟਨਾ ਨੇੜੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ - ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੜਕ ਤੋਂ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ- ਪੀਡਬਲਯੂ -4 ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਸੀ - ਉਸਨੂੰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਹੋਣਾ - ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕੁਝ ਗਵਾਹਾਂ/ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ- ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ4 ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ- ਉਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ- ਇਹ ਪੀਡਬਲਿਊ-4 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਵਿਗੜ ਗਏ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਰਟ

ਆਯੋਜਿਤ: 1. ਹਰੇਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਸਨ। ਵਿਗੜਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਠੀਕ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧਾ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਮਾਮੂਲੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, 313 ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ- ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 4 ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ। [ਪਾਰਾ 8 ਅਤੇ 9] [592- ਡੀ-ਐੱਫ]

ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ **(2019) 8 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 529: [2019] 11 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 554;** *ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ* **(2020) 2 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 563**: **[2020] 1 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 307**; *ਰਿਜ਼ਵਾਨ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ* **(2020) 9 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 627**; *ਐਚ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਪਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ* **(2018) 13 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 808: [2018] 2 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 656 – 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।**

2. 1. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਅਤੇ ਉਹ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਾ ਕਰਨਾ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਾ ਕਰਨਾ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 11] [593- ਡੀ-ਐੱਫ]

ਦਸ਼ਰਥ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. **(2004) 7 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ 408 : [2004] 3 ਪੂਰਕ ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 561**; *ਤਖਾਜੀ ਹੀਰਾਜੀ ਬਨਾਮ ਠਾਕੋਰ ਕੁਬੇਰਸਿੰਗ ਚਮਨਸਿੰਗ* **(2001) 6 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ 145 – ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।**

2.2 ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ -ਪੀਡਬਲਯੂ 7 ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਮਤਿਹਾਨ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੜਕੇ 4:00 ਵਜੇ ਪੁਲ ਨੇੜੇ ਉਕਤ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਕਤ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ; ਝੜਪ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਝਗੜੇ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਉਸਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ 'ਐਮ' ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ

ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਉਕਤ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਸੱਟ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚੇ ਗਏ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਵੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਕਤ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੱਖਿਆ ਦੁਆਰਾ. [ਪੈਰਾ12][593- ਜੀ-ਐਚ; 594-ਏ-ਬੀ]

3.1 ਘਟਨਾ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਦਾ ਸਥਾਨ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਘਟਨਾ ਇੱਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ, ਜੇਕਰ ਪੰਚਨਾਮਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਬੇਲੋੜੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਘਟਨਾ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ ਨੇੜੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ ਨੇੜੇ ਸੜਕ ਤੋਂ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਗਾਮਚਾ ਅਤੇ ਤਹਿਮਦ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ। ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਆਦਿ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13][596-ਏ-ਡੀ]

3.2 ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਕੋਈ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹਨ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਲਾਠੀਆਂ ਅਤੇ ਬਰਛਿਆਂ ਦੇ ਵਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮ੍ਰਿਤਕ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਤਾਂ ਹੋਰ ਲੋਕ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਰਾਮਰਾਜ ਪਾਠਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਿਸਤੌਲ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ। . ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਗੋਲੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਪੀਡਬਲਿਊ2 ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ

ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਮਰਾਜ ਪਾਠਕ ਨੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਦੇ ਬਿਆਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਟਾਰ ਗਵਾਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਘਟਨਾ ਦੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਹਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਉੱਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 4, ਜੋ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦਾ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਹੈ, ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 4 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 4 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 14,15,17] [596-ਈ-ਐਚ; 597-ਸੀ, ਐਚ; 598-ਏ]

ਉਮੇਦਭਾਈ ਜਾਦਵਭਾਈ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ **(1978) 1 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 228: [1978] 2 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 471**; ***ਬਾਬੂ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ*** **(2010) 9 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 189: [2010] 9 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1039**; ***ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ*****(1999) 2 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 10: [1998] 3 ਪੂਰਕ ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 594;** ***ਵਿਜੇ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ*** **(2019) 5 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 436: [2019] 6 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 994**; ***ਅਟਲੇ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ*****ਏਆਈਆਰ 1955 ਐਸਸੀ 807;** ***ਕੇ. ਗੋਪਾਲ ਰੈਡੀ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ*** **(1979) 1 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 355: [1979] 2 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 363 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।**

<u>ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ</u>

[1978] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 471	**ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 6.1**
[2010] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1039	**ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 7.2**
[1998] 3 ਪੂਰਕ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 594	**ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 7.2**
[2019] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 994	**ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 7.3**
ਏਆਈਆਰ 1955 ਐਸਸੀ 807	**ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 7.5**
[1979] 2 ਐਸਸੀਆਰ 363	**ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 7.6**
[2019] 11 ਐਸਸੀਆਰ 554	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 10.1**
[2020] 1 ਐਸਸੀਆਰ 307	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 10.2**
(2020) 9 ਐਸਸੀ 627	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 10.3**

[2018] 2 ਐਸਸੀਆਰ 656	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 10.3**
[2004] 3 ਪੂਰਕ ਐਸਸੀਆਰ 561	**ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 12**
(2001) 6 ਐਸਸੀਸੀ 145	**ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 12.1**

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ : 2015 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 502

1982 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2895 ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 16.01.2014 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਸਿਧਾਰਥ ਦਵੇ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਅਰਧੇਂਦੁਮੌਲੀ ਕੁਮਾਰ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਵਿਕਾਸ ਬਾਂਸਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਐਮ.ਆਰ ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.

1. 1982 ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2895 ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਨਿਆਂਇਕ ਦੁਆਰਾ 16.01.2014 ਦੇ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਆਰ/ਡਬਲਯੂ 34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 4 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ, ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ.4 ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

2. ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੀ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਉਸ ਨਾਲ ਰੰਜਿਸ਼ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। 6.10.1981 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 7:00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਥਿਤ ਯਮੁਨਾ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਨ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੇਸਿਕ ਸਕੂਲ, ਨਾਗਰਵਾਰ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਚਾਰੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਅਚਾਨਕ ਉੱਥੋਂ ਨਿਕਲ ਆਏ।ਰਾਮ ਸਾਜੀਵਨ ਦਾ ਬਾਜਰਾ ਖੇਤ। ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਰਲੀਧਰ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਗੁਰੂਦੱਤ ਪਾਠਕ ਲਾਠੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ, ਧਰਮਰਾਜ ਪਾਠਕ ਬਰਛੇ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ।ਅਤੇ ਰਾਮਰਾਜ ਪਾਠਕ ਪਿਸਤੌਲ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਬਰਛੇ ਅਤੇ ਲਾਠੀਆਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਲਾਠੀਆਂ ਨਾਲ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤਾ। ਰੌਲਾ ਪੈਣ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਤਰੁਘਨ ਪਾਠਕ, ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਰਾਮਸੁਖ ਪਾਠਕ, ਲਾਲਮਣੀ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵ ਸ਼ੰਕਰ, ਜੋ ਕਿ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਉਸ ਵੱਲ ਭੱਜੇ।

ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਰਾਮਰਾਜ ਪਾਠਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਸਤੌਲ ਤੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵੱਲ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਹਮਲਾਵਰ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਸਮੇਤ ਫ਼ਰਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

2.1 ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਤਰੁਘਨ ਪਾਠਕ ਨੇ ਧਾਰਾ 302 ਆਰ/ਡਬਲਯੂ 34 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਐਫਆਈਆਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੁਖਰਾਮ ਸੋਨਕਰ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਪੰਚਨਾਮਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਸਨੇ 07.10.1981 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਰਲੀਧਰ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਥੋੜਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਕੇ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਫਗਾਵਾ ਨਦੀ ਦੇ ਪੁਲ ਕੋਲ ਉਸਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

2.2 ਡਾ: ਨਿਸਾਰ ਅਹਿਮਦ ਨੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਵਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇਖੇ:

i) ਖੱਬੀ ਪੈਰੀਟਲ ਹੱਡੀ ਦੇ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਦੇ ਨਾਲ ਖੋਪੜੀ ਦਾ ਡਿਪਰੈੱਸਡ ਫ੍ਰੈਕਚਰ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਟੁੱਟ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਤਰਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ii) ਖੱਬੇ ਪਿੰਨੇ 'ਤੇ ਮਲਟੀਪਲ ਅਬਰਸ਼ਨ।

iii) ਕੰਨ ਟੀ. ਯੂ. ਤੋਂ 5 ਇੰਚ ਉੱਪਰ ਖੋਪੜੀ ਉੱਤੇ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਜ਼ਖ਼ਮ। ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ, 2 ਇੰਚ x 2 ਇੰਚ। ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬਾਹਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

iv) ਓਸੀਪੀਟਲ ਦੇ ਉੱਪਰ ਜਖਮ, 2 ਇੰਚ x 2 ਇੰਚ। ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬਾਹਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

v) ਖੱਬੇ ਓਸਸੀਪੁਟ ਉੱਤੇ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਜ਼ਖ਼ਮ, 2 ਇੰਚ x 1 ਇੰਚ।

vi) ਹਥੇਲੀ ਦੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੂ ਉੱਤੇ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਜ਼ਖ਼ਮ, 1 ਇੰਚ x 1 ਇੰਚ x ਮਾਸਪੇਸ਼ੀ ਡੂੰਘਾ।

vii) ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮ, 1 ਇੰਚ x 1 ਇੰਚ x ਮਾਸਪੇਸ਼ੀ ਡੂੰਘਾ।

viii) ਓਸੀਪੀਟਲ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਹਿੱਸੇ ਉੱਤੇ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਜ਼ਖ਼ਮ।

ix) ਖੱਬੇ ਪੈਰੀਟਲ ਹੱਡੀ ਦੇ ਉੱਪਰ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਜ਼ਖ਼ਮ, 1 ਇੰਚ x 1 ਇੰਚ x ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਖੋਲ ਡੂੰਘੀ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

x) ਪੈਰੀਟਲ ਹੱਡੀ ਉੱਤੇ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਜ਼ਖ਼ਮ, 1 ਇੰਚ x 1 ਇੰਚ। ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬਾਹਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

xi) ਮੂਹਰਲੀ ਹੱਡੀ ਉੱਤੇ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਜ਼ਖ਼ਮ, 1 ਇੰਚ x 1 ਇੰਚ। ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬਾਹਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਪਰੋਕਤ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਦਮਾ ਅਤੇ ਖ਼ੂਨ ਵਹਿਣਾ ਸੀ।

2.3 ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਮੁਰਲੀਧਰ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਭਗੌੜੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਕਿ ਬਾਕੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਸੀ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਕੇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ-ਰਾਮ ਆਸਰੇ ਪਾਠਕ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਲਈ ਧਾਰਾ 302/34 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ।

2.4 ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਅੱਠ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ2 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ4 ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਸਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ7 ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ1 ਤੋਂ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ4 - ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਸਬੰਧਤ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹ ਸਨ; ਕਿਸੇ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਪੀ.ਡਬਲਿਊ2 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ4, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਗਵਾਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਘਟਨਾ ਦਾ ਸਥਾਨ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਥਿਤ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ; ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਰਲੀਧਰ ਪਾਠਕ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

3. ਸਿੱਖਿਅਕ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਜ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਅਪੀਲ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 1 ਤੋਂ 3 ਦੀ ਮੌਤ/ਮਿਆਦ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ - ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 4 ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ - ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ.4 ਦੀ ਧਾਰਾ 302/34 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੁਰਮ ਲਈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ।

4. ਧਾਰਾ 302/34 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੁਰਮਾਂ ਲਈ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ.4 ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ.4 ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਡਵੋਕੇਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ:

i) ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰਕਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ;

ii) ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ;

iii) ਉਦੇਸ਼ ਸਥਾਪਤ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

iv) ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹ-ਅਖੌਤੀ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ-ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਤੋਂ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹ ਹਨ;

v) ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ;

vi) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੁਣਵਾਈ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਮੌਕਾ ਗਵਾਹ ਹਨ;

vii) ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਗੋਲੀ ਲੱਗੀ ਬਾਂਹ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ;

viii) ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ-ਮੁਰਲੀਧਰ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ;

ix) ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ

x) ਕਿ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਪੂਰਵ-ਮਿਤੀ ਸੀ' ਅਤੇ

xi) ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਹੀ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

5.1 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਕੈਟੇਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 378 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਧਾਰਾ 378 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ/ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

5.2 ਉਪਰੋਕਤ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰਕਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ।

6. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾ ਜਵਾਬਦਾਤਾ - ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਕਾਉਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

6.1 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਉਮੇਦਭਾਈ ਜਾਦਵਭਾਈ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (1978) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 228 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰਿਲਾਇੰਸ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

6.2 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਅਤੇ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ।

6.3 ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਘਟਨਾ/ਘਟਨਾ ਦੇ ਅਸਲ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ - ਮੁਰਲੀਧਰ ਪਾਠਕ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ।

6.4 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 313 ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 4 ਨੇ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਚਕਾਰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ।

6.5 ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

6.6 ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਥਿਆਰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚਸ਼ਮਦੀਦਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗੋਲੀ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬੰਦੂਕ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਸੀ।

6.7 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ।

7. ਅਸੀਂ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਿੱਖੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ।

7.1 ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ?

7.2 ਬਾਬੂ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ (2010) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 189 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 378 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ। ਪੈਰੇ 12 ਤੋਂ 19 ਵਿੱਚ, ਇਸਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

> "**12**. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲ ਦੇਣ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਧੇਰੇ ਸੰਭਾਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਗੜੇ ਸਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਸਥਿਰ ਸਨ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਬੂਤ ਦਾ ਗਲਤ ਬੋਝ ਵੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੜਤਾਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬਾਲਕ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ (1975) 3 ਐਸਸੀਸੀ 219, ਸ਼ੰਭੂ ਮਿਸਿਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (1990) 4 ਐਸਸੀਸੀ 17, ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ (2003) 1 ਐਸਸੀਸੀ 761, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਐਮਪੀ ਰਾਜ (2003) 2004) 10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 699, ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂ ਪੀ. (2006) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 731, ਯੂ ਪੀ. ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਵੀਰ ਸਿੰਘ (2007) 13 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 102, ਸ. ਰਾਮਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਰਾਮੀ ਰੈੱਡੀ (2008) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 535, ਅਰੁਲਵੇਲੂ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (2009) 10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 206, ਪਰਲਾ ਸੋਮਸ਼ੇਖਰ ਰੈੱਡੀ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2009) 16 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 98 ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2010) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 445)

13. ਸ਼ਿਓ ਸਵਰੂਪ ਬਨਾਮ ਕਿੰਗ ਸਮਰਾਟ ਏਆਈਆਰ 1934 ਪੀਸੀ 227 ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ: (ਆਈ ਏ ਪੀ.404)

"... ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਚਿਤ ਭਾਰ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਹੇਗਾ ਜਿਵੇਂ (1) ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦੇ ਵਿਚਾਰ; (2) ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ, ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੁਆਰਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; (3) ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ; ਅਤੇ (4) ਇੱਕ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੁਸਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਸੀ।

14. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। *(ਵੇਖੋ ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਕਾਨੂ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਏਆਈਆਰ 1954 ਐਸਸੀ 1, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਏਆਈਆਰ 1957 ਐਸਸੀ 216, ਐਮ.ਜੀ. ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਏਆਈਆਰ 1963 ਐਸਸੀ 200, ਖੇਦੂ ਮੋਹਟਨ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (1970) 2 ਐਸਸੀਸੀ 450 ਸੰਬਾਸੀਵਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ (1998) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 412, ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2002) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 85 ਅਤੇ ਗੋਆ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੰਜੇ ਠਾਕਰਾਨ (2007) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 755)*

15. *ਚੰਦਰਪਾ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (2007) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 415* ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ: (ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਪੀ. 432, ਪੈਰਾ 42)

"(1) ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ, ਮੁੜ-ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(2) ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੀਮਾ, ਪਾਬੰਦੀ ਜਾਂ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ।

(3) ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੀਕਰਨਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, 'ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨ', 'ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਧਾਰ', 'ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਾਲਾਤ', 'ਵਿਗੜੇ ਸਿੱਟੇ', 'ਚਮਕਦਾਰ ਗਲਤੀਆਂ', ਆਦਿ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ। ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਹਿਚਕਚਾਹਟ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ 'ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਧਣ-ਫੁੱਲਣ' ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਹਨ।

(4) ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦੋਹਰੀ ਧਾਰਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਉਸ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਦੂਸਰਾ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਦੀ ਬੇਕਸੂਰ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ, ਪੁਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(5) ਜੇਕਰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋ ਵਾਜਬ ਸਿੱਟੇ ਕੱਢੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

16. *ਖੁਰੇ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. (2008) 10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 450* ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਬਰੀ ਹੋਣਾ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੇਕਸੂਰ ਹੈ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਭਾਰ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਫਾਇਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ।

17. *ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਨਰੇਸ਼(2009) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 368* ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਕਿ: (ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਪੀ. 374, ਪੈਰਾ 20)

"20. ... ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲ ਉਂਗਲ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਸਬੂਤ ਹਨ।

18. *ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਯੂ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਬੰਨੇ(2009) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 271*, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੁਝ ਮਿਸਾਲੀ ਹਾਲਾਤ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੀ. 286, ਪੈਰਾ 28)

"(i) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਿਪਟਾਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਨਜ਼ਰੀਏ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ;

(ii) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ;

(iii) ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪਹੁੰਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਗਰਭਪਾਤ ਹੋਇਆ;

(iv) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੈ;

(v) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਭਾਰ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

(vi) ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਝਿਜਕਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਨਪਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (2009) 10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 401 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਵਿਚਾਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

19. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੇਮਿਸਾਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲਾ ਵਿਗੜਿਆ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਬਰੀ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਰੁਟੀਨ ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਜਿੱਥੇ ਦੂਜੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨ ਨਾ ਹੋਣ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

7.2.1 ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਗੜਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 20 ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

"20. ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗੜਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਖੋਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ/ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਖੋਜ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਜੇ ਇਹ "ਸਬੂਤ ਦੇ ਭਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ" ਹੈ, ਜਾਂ ਜੇ ਇਹ ਖੋਜ ਤਰਕ ਦੀ ਇੰਨੀ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤਰਕਹੀਣਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਪੀੜ੍ਹਤ ਹੈ। (ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਕਿੰਦਰਾ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ (1984) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 635, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਤੇ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ-ਕਮ-ਅਸੈਸਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਬਨਾਮ ਗੋਪੀ ਨਾਥ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼ 1992 ਪੂਰਕ (2) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 312, ਤ੍ਰਿਵੇਣੀ ਰਬੜ ਅਤੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਬਨਾਮ ਸੀ. ਸੀ. ਈ. 1994 ਸਪਲੀਮੈਂਟ। (3) ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 665, ਗਯਾ ਦਿਨ ਬਨਾਮ ਹਨੂੰਮਾਨ ਪ੍ਰਸਾਦ (2001) 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 501, ਅਰੁਵੇਲੂ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (2009) 10 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 206 ਅਤੇ ਗਾਮਿਨੀ ਬਾਲਾ ਕੋਟੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਏ. ਪੀ. ਰਾਜ (2009) 10 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 636।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

7.2.2 ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (1999) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 10 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਜਬ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਆਦੇਸ਼ ਵਿਗੜ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜੋ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਗੜਿਆ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

7.3 ਵਿਜੇ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (2019) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 436 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 378 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 1952 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ। ਪੈਰਾ 31 ਵਿੱਚ, ਇਸਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

> **"31.** ਇਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਮੇਦਭਾਈ ਜਾਦਵਭਾਈ (1978) 1 ਐਸਸੀਸੀ 228 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟਦੇ ਹੋਏ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ 10 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ: (ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਪੀ. 233)
>
> > "*10.* ਇੱਕ ਵਾਰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮਹੱਤਵ ਦੇਵੇਗੀ

ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਇ ਜੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਠੋਸ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾਈ ਹੈ।"

31.1. *ਸੰਬਾਸੀਵਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ (1998) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 412* ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਕੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚੇ ਸਿੱਟੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਮਰੱਥ ਸਨ। ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ 'ਤੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਕ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਗੜ ਗਏ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ 8 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੀ. 416)

> *"8.* ਅਸੀਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਮੇਸ਼ ਬਾਬੂਲਾਲ *ਦੋਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (1996) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.* 225 ਭਾਵ ।ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਕਿ ਕੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚੇ ਸਿੱਟੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਮਰੱਥ ਸਨ, ਜੋ ਇਕੱਲੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਏਗਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ। ਪਰ ਫਿਰ ਕੀ ਇਹ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ, ਨਹੀਂ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਜੋ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚੇ ਸਿੱਟੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਹਨ

ਅਸਥਿਰ ਅਤੇ ਕੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਹਨਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਖਲ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਜੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਫਿਰ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਜਬ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲੇ ਨੂੰ ਹੀ ਖੜਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗੇ।"

31.2. *ਕੇ. ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਉਨੀਥਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ (1999) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 309* ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਤੱਤ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਕਈ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਅਸਥਿਰ ਸੀ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸਬੰਧਤ/ਪਦਾਰਥਕ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਵੇ।

31.3. *ਐਂਟਲੀ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਏਆਈਆਰ 1955 ਐਸਸੀ 807*, ਪੈਰਾ 5 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ: (ਏਆਈਆਰ ਪੰਨਾ 809-10)

"5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਲਟ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 417 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੀ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਸੀ, ਉਹ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਤਹਿ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਕਸੂਰ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸਗੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਗਵਾਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇਹ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰਾਈਡਰਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਭਾਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਜੇਕਰ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਿਆ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਬਾਰ ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ, ਅਰਥਾਤ *ਸੁਰਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1952 ਐਸ.ਸੀ. 52; ਵਿਲਾਇਤ ਖ਼ਾਨ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1953 ਐਸ.ਸੀ. 122*) ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿਚ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤੁਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਆਉਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ।

31.4. *ਕੇ. ਗੋਪਾਲ ਰੈਡੀ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ. (1979) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 355* ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਨਘੜਤ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਤਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰੇ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਜਾਵੇ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

7.4 ਉਮੇਦਭਾਈ ਜਾਦਵਭਾਈ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

> "10. ਇੱਕ ਵਾਰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮਹੱਤਵ ਦੇਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਠੋਸ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾਈ ਹੈ।"

7.5 ਅਟਲੇ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਏਆਈਆਰ 1955 ਐਸਸੀ 807 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ:

> "5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਟਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ। ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਲਟ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 417, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਸੀ, ਉਹ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ।
>
> ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਬਲਕਿ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਗਵਾਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।
>
> ਇਹ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰਾਈਡਰਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਭਾਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਜੇਕਰ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਿਆ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ, ਅਰਥਾਤ ਸੂਰਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ 1952 ਕ੍ਰਿਲਜ 331; ਵਿਲਾਇਤ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1953 ਐਸ.ਸੀ. 122। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਆਉਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ।

7.6 ਕੇ. ਗੋਪਾਲ ਰੈਡੀ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (1979) 1 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 355 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਨਘੜਤ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਤਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰੇ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਜਾਵੇ।

8. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਸਿੱਖੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?

8.1 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

1. ਰਾਮ ਆਸਰੇ ਪਾਠਕ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਇਰਾਦਾ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਝੂਠੇ ਉਲਝਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ;

2. ਬਦਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ (ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 1) ਅਤੇ ਲਾਲ ਮਨੀ (ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 3) ਮੌਕੇ ਦੇ ਗਵਾਹ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ਤਰੂਘਨ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪਾਠਕ (ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 2), ਲਾਲ ਮਨੀ (ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 3) ਅਤੇ ਰਾਮ ਗਣੇਸ਼ ਪਾਠਕ (ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 4) ਅਸਲੀਅਤ ਦੇ ਗਵਾਹ ਸਬੰਧਤ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਗਵਾਹ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਤਰੂਘਨ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪਾਠਕ (ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 2) ਅਤੇ ਰਾਮਗਣੇਸ਼ ਪਾਠਕ (ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 4) ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਹਿਰੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਲ ਮਨੀ (ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 3) ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹਨ ਜੋ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਹਨ;

3. ਕਿਸੇ ਸੁਤੰਤਰ ਜਨਤਕ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.2 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.4 ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੌਕਾ ਗਵਾਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;

4. ਘਟਨਾ ਦਾ ਸਥਾਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਥਿਤ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਾ ਸੀ;

5. ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਸੱਟ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ;

6. ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ;

7. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਰਲੀਧਰ ਪਾਠਕ ਦੀ ਸੱਟ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ;

8. ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਰਲੀਧਰ ਪਾਠਕ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਭੀੜ ਜਾਂ ਜਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਾਂ ਮੁਰਲੀਧਰ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ, ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿੱਜੀ ਬਚਾਅ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਅਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹਰ ਉਪਰੋਕਤ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਵਿਗੜ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

9. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਨਿਪਟਿਆ ਹੈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਹਨ, ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਮਾਮੂਲੀ ਹੈ. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, 313 ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 4 ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ।

10. ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਧਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤ ਹਨ, ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਗਵਾਹਾਂ/ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੇ ਕੇਸ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

10.1 ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2019) 8 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 529 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਖਮੀ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

10.2 ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2020) 2 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 563 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਕਿਸੇ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

10.3 ਰਿਜ਼ਵਾਨ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ (2020) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 627 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਜ ਦੇ ਐਚ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਪਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ (2018) 13 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 808, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਇਮਤਿਹਾਨ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਗੈਰ-ਜਾਂਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

11. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਅਤੇ ਉਹ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਾ ਕਰਨਾ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ, ਸ਼ਿਵ ਸ਼ੰਕਰ ਅਤੇ ਭਗਵਤੀ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਾ ਕਰਨਾ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

12. ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਰਲੀਧਰ ਪਾਠਕ - ਮੁਰਲੀਧਰ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਦਸ਼ਰਥ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। (2004) 7 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 408 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ -ਪੀਡਬਲਿਊ7 ਨੇ ਪੈਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 4 ਵਜੇ ਉਕਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ: ਸਵੇਰੇ 00 ਵਜੇ ਪੁਲ ਨੇੜੇ ਉਕਤ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ; ਝੜਪ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਝਗੜੇ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਉਸਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਰਲੀਧਰ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਉਕਤ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਸੱਟ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚੇ ਗਏ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਦੁਆਰਾ।

12.1. ਹੁਣ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਦਸ਼ਰਥ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਬਚਾਅ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਲੜਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਬਚਾਅ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹਮਲਾਵਰ ਕੌਣ ਸੀ, ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ 18 ਵਿੱਚ *ਤਖਾਜੀ ਹੀਰਾਜੀ ਬਨਾਮ ਠਾਕੋਰ ਕੁਬੇਰਸਿੰਗ ਚਮਨਸਿੰਗ (2001) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 145* ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 17 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

> *"17. . . .* ਨਿਰੰਤਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਸੱਟ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਸੱਟ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈਃ (1) ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੱਟ ਗੰਭੀਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੀ; ਅਤੇ (2) ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਵਿਆਖਿਆ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤੀ ਗਵਾਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸੰਸਕਰਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਸਬੂਤ ਸਪਸ਼ਟ, ਠੋਸ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਝੂਠ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਸੱਟਾਂ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੂਰੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

18. ਇਸਲਈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।"

12.2 ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੈਰਾ 19 ਵਿੱਚ, ਇਸਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"19. ਉਕਤ ਘਟਨਾ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਲੜਾਈ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਦਾ ਸਵਾਲ, ਭਾਵ, ਲੜਾਈ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਹਮਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਅੰਤਮ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਘਟਨਾ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੁੱਲ ਪੂਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਘਟਨਾ ਦੇ ਮੂਲ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਾ ਤੱਥ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤੀ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਬਚਾਅ ਸੰਸਕਰਣ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਸੰਸਕਰਣ ਸੱਚ ਹੈ, ਫਿਰ, ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਾ ਤੱਥ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਜੋੜੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਕੋਣ ਤੋਂ ਹੈ, ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਮਕੈਨੀਕਲ ਜਾਂ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿ ਕੀ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕੇਸ ਖਰਾਬ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ”

13. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਇੱਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮੁਰਲੀਧਰ ਪਾਠਕ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨੇੜੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਝਗੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਹੋਣ। ਇਸ ਲਈ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਘਟਨਾ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਘਟਨਾ ਇੱਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ, ਜੇਕਰ ਪੰਚਨਾਮਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸਿੱਧ ਅਤੇ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ ਨੇੜੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ ਨੇੜੇ ਸੜਕ ਤੋਂ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਗਾਮਚਾ ਅਤੇ ਤਹਿਮਦ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ। ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਆਦਿ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

14. ਹੁਣ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਧਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਤੇ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਦੋਂ ਲਾਠੀ ਅਤੇ ਬਰਛੇ ਦੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮ੍ਰਿਤਕ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਰਾਮਰਾਜ ਪਾਠਕ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵੱਲ ਆਪਣੀ ਪਿਸਤੌਲ ਚਲਾਈ। ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਗੋਲੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਲੱਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਸ਼ਤਰੂਘਨ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪਾਠਕ, ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਮਰਾਜ ਪਾਠਕ ਨੇ ਉਸ' ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਹੈ।

15. ਅਸੀਂ ਪੀ ਡਬਲਯੂ 2 ਅਤੇ ਪੀ ਡਬਲਯੂ 4 ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਟਾਰ ਗਵਾਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਘਟਨਾ ਦੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਹਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ 2 (ਹਿੰਦੀ ਸੰਸਕਰਣ, ਪੈਰਾ 9) ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਥਿਤ ਗਵਾਹ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਰਾਤ ਉਹ 291, ਮਾਲਵੀਆ ਨਗਰ ਵਿਖੇ ਸੀ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਉਹ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੈਰਾ 9 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਓਵਰਰਾਈਟਿੰਗ ਹੈ ਅਤੇ "ਸੱਚ ਨਹੀਂ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਕਲਮ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਓਵਰਰਾਈਟਿੰਗ ਹੈ ਉਹ ਹੈ "ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ"। ਇਹ ਓਵਰਰਾਈਟਿੰਗ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ? ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਪੂਰੇ ਪੈਰਾ 9 ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹੀਏ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਫਿਲਹਾਲ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ2 ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ4 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ. ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੀ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ4, ਜੋ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦਾ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਹੈ, ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

16. ਆਉ ਹੁਣ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੇਸ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ - ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ.4। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮੁਰਲੀਧਰ ਪਾਠਕ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ’ਤੇ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮੁਰਲੀਧਰ ਪਾਠਕ ਵੱਲੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ’ਤੇ ਗਾਲੀ-ਗਲੋਚ ਅਤੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਭੀੜ ਨੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮ੍ਰਿਤਕ. ਉਪਰੋਕਤ ਕਥਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਠੋਸ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਤਿੰਨ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭੀੜ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਪਣੇ 313 ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 4 ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਬਚਾਅ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਾਰਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਸੀ।

17. ਕੇਸ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ, ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਵਿਗੜ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਵੀ ਉਲਟ ਸਨ। ਸਬੂਤ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਗਲਤ ਪੜਚੋਲ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 4 ਨੂੰ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ

ਖਾਸ ਭੂਮਿਕਾ ਇਹੀ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ4 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਭਾਵੇਂ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ2 ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ)। ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

18. ਉਪਰੋਕਤ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਨੂੰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ। ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

19. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ - ਗੁਰੂ ਦੱਤ ਪਾਠਕ, ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 4 ਨੂੰ 30.04.2021 ਤੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਹੁਣ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ, ਉਹ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟਣ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰੇਗਾ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ।

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

MANJEET SINGH
E. No. P/1882/2007 Advocate
Chamber No. 417 2nd Flour
Civil Courts, Rajpura
Mobile: 98726-56669